

การศึกษาเรื่องปัญหาเด็กไทยและการตอบสนอง โดยองค์การเอกชน

อุณา นพคุณ

บทคัดย่อ

ปัญหาเด็กในปัจจุบัน เป็นปัญหาที่สัมพันธ์กับสถาบันและโครงสร้างทางสังคม การแก้ปัญหาของเด็กในรูปของการป้องกันจะต้องทำการส่งเสริมและพัฒนาสภาพแวดล้อมของเด็ก คือ ครอบครัว และชุมชน และการพัฒนานั้นจะต้องทำในทุก ๆ ด้านเพื่อให้ผลของการพัฒนาสมดุล การพัฒนาชุมชนและการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะต้องจัดให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาวัตถุ และการพัฒนาจิตใจแม้ว่าในสภาพปัจจุบันที่มีปัญหาเด็กมากมาย จนการให้บริการเพื่อตอบสนองเด็กแบบส่งเสริม การแก้ไข้ปัญหาเด็กเฉพาะหน้ายังไม่ทั่วถึง แต่แนวคิดที่จะพัฒนาสภาพแวดล้อมของเด็ก เพื่อแก้ไข้ปัญหาเด็กในระยะยาวเป็นสิ่งที่ยากไม่ได้ เด็กที่อยู่ในระบบโรงเรียน ถึงแม้ว่าจะยากจนและมีปัญหา แต่เมื่อเทียบกับเด็กที่อยู่นอกระบบโรงเรียนแล้ว เด็กที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียนย่อมขาดการตอบสนองบริการต่าง ๆ ตั้งแต่ด้านการฉีดยาป้องกันโรค อาหารกลางวัน ตลอดจนการพัฒนาสติปัญญา อาชีพ และจริยธรรม วัฒนธรรม ประเพณี องค์การเอกชนจึงน่าจะมุ่งเพิ่มบริการให้แก่เด็กกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้นในอนาคต

หลักการและความเป็นมาของปัญหา

เด็กทุกคนที่เกิดมาจะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับพันธุกรรม และสภาพแวดล้อมของเด็กผู้นั้น พันธุกรรมเป็นสิ่งที่เคยควบคุมได้ยาก แต่มาในสมัยนี้เมื่อมนุษย์เริ่มเจริญทางวิทยาศาสตร์ขั้นพันธุกรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ค่อย ๆ ควบคุมได้ดีขึ้น แต่ในเรื่องของสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์น่าจะพัฒนาควบคุมและส่งเสริมได้ดี ด้วยการวางแผนและการจัดสรรงบประมาณ เพราะมีอิทธิพลต่อคุณภาพเด็กนั้น ผลเริ่มปรากฏมากยิ่งขึ้นว่ายิ่งมีความยากลำบาก และความสลับซับซ้อน เพราะสังคมและชุมชน แต่ละแห่งมีอัตราการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันไป ตลอดจนตัวแปรต่าง ๆ ที่รวมกันเข้าเป็นสภาพแวดล้อมของเด็กมีความหลากหลายและเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ยึดแน่นและเชื่อมโยงกันอย่างสลับซับซ้อน จึงทำให้สภาพแวดล้อมของเด็กนับวันยิ่งจะควบคุมยากยิ่งขึ้น

สถาบันครอบครัวเป็นจุดโลกของเด็กหรือเป็นสถาบันทางสังคมหน่วยแรกที่เด็กรู้จัก และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเด็กในทุก ๆ ด้าน เด็กที่มีคุณภาพย่อมเป็นผลผลิตจาก สถาบันครอบครัวที่ดี อบอุ่นมั่นคง เด็กจะออกไปมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสังคมหรือมหาโลก แต่ถ้าหากสังคมหรือมหาโลกมีส่วนไปกระทบสถาบัน

ครอบครัวให้ขาดคุณภาพ สิ่งที่ดีถ่ายทอดแก่เด็กโดยตรงจากสถาบันครอบครัวจะย้อนกลับ ไปกระทบสังคมในรูปแบบของเด็กที่มีปัญหา ขาดความรัก ขาดการดูแลเอาใจใส่เป็นเด็กที่สังคมจะต้องช่วยเหลือและดูแล

ในสภาพของสังคมไทย ในยุคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว สังคมไทย กำลังเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทมาเป็นสังคมเมืองเพิ่มขึ้น การย้ายถิ่นของครอบครัวทำให้เด็กในชนบท เข้ามาอยู่ในเขตเมืองและเขตอุตสาหกรรมมากขึ้น กล่าวคือในปี พ.ศ. 2529 ประชากรเด็กและเยาวชนทั้งหมดที่อยู่ในเขตเมือง (รอบ กทม.) มีจำนวน 8.5381 ล้านคน และในปี 2534 คาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 9.3539 ล้านคน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ : ม.ป.ป. 8) นอกจากเด็กจะถูกกระทบโดยการย้ายถิ่นแล้ว การเปลี่ยนแปลงของสถาบันครอบครัวในสังคมไทย ที่เปลี่ยนแปลงจากครอบครัวแบบขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น จะเป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กขาดการดูแลเอาใจใส่ เพราะพ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และทิ้งเด็กไว้กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติผู้ใหญ่

นอกจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม และเศรษฐกิจที่จะส่งผลต่อสถาบัน

ครอบครัวและตัวเด็กแล้ว คุณภาพของเด็กไทย จะดีหรือไม่ย่อมจะมีผลจากสถาบันและองค์กรต่าง ๆ ในสังคมโดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐบาล ที่มีหน้าที่โดยตรงที่จะให้สวัสดิการดูแลและคุ้มครองเด็ก เช่นในรูปของการศึกษาภาคบังคับ หรือการดูแลสุขภาพอนามัยของเด็ก ๆ เพื่อช่วยงานของรัฐในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎร ตั้งแต่ช่วงภายหลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 เป็นต้นมา องค์กรเอกชนได้เข้ามามีบทบาทร่วมกับรัฐบาลไทยในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย ในปัจจุบันองค์กรเอกชนไม่ว่าจะเป็นในรูปของสมาคม มูลนิธิ ชมรม กลุ่มหรือโครงการต่าง ๆ ได้ดำเนินการให้บริการเด็กแตกต่างกันไปและมีจำนวนมากกว่า 100 องค์กร ซึ่งแต่ละองค์กรมีวัตถุประสงค์และขอบเขตเฉพาะเป็นเรื่อง ๆ ไป มีงบประมาณและวิธีดำเนินการตลอดจนแนวความคิด หลักการที่หลากหลาย

ปัญหาของเด็กไทย มีลักษณะเหมือนปัญหาอื่นๆ ทางสังคมที่หลากหลายและในหลายกรณีเหตุและผลมีการต่อเนื่องกัน เช่น เด็กที่ขาดการศึกษาอยู่นอกระบบโรงเรียนก็อาจจะเป็นเด็กที่ติดยา เป็นโสเภณี หรือเป็นเด็กเร่ร่อน ดังนั้นสิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับเด็กไทยคือ เด็กไทยที่ด้อยโอกาสทุกวันนี้ต้องประสบกับปัญหาอะไรบ้าง และในการที่มีองค์กรพัฒนา

มากกว่า 100 องค์กร ให้บริการเด็กอยู่นั้น องค์กรเอกชนได้ตอบสนองปัญหาของเด็กอย่างไร

กรอบความคิดในการวิจัย

ในการศึกษาที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาเด็กและการตอบสนองโดยองค์กรเอกชน จากการศึกษาคู่มือเอกสารในชั้นพื้นฐานพอสรุปได้ว่า น่าจะมีการกำหนดกรอบความคิดในการศึกษาได้ดังต่อไปนี้ คือแนวความคิดเกี่ยวกับปัญหาเด็ก ใช้หลักพัฒนาการเด็กตามที่ได้รวมไว้ในนโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาว 2522 และในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534) ซึ่งได้แบ่งพัฒนาการของเด็กออกเป็นด้านสุขภาพกายโภชนาการ และสุขภาพจิตด้านสติปัญญา และความสามารถพื้นฐาน ด้านการเตรียมให้มีอาชีพ ด้านสังคมวัฒนธรรม จริยธรรม และด้านครอบครัว สังคม พัฒนาชุมชน กฎหมาย ในการศึกษาเกี่ยวกับองค์กรเอกชน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองปัญหาของเด็ก ได้ใช้แนวความคิดในเรื่องการใช้ทรัพยากรขององค์กร ที่ สมพงศ์ เกษมสิน (2517 : 17) ได้กล่าวถึงปัจจัยชั้นพื้นฐาน 4 ประการ คือ คน เงิน วัสดุสิ่งของ และวิธีจัดการ และได้ใช้แนวความคิดของ

สุเทพ เชาวลิศ (2529 : 32-33) และวิลโลว์จัส กฤษณะภุมิ (2529 : 24-27) เกี่ยวกับการวางแผนโครงการงานสวัสดิการสังคมตลอดจนใช้แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการจัดโครงการที่จะตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ และสังคมชุมชน

จากปัญหาและกรอบความคิดดังกล่าว จึงเกิดงานวิจัยเรื่อง “ปัญหาสวัสดิการเด็กและการตอบสนองโดยองค์การเอกชน (อุ้นทานพคุณ : 2532) ซึ่งสมาคมสวัสดิการเด็กในประเทศไทยมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย เป็นผู้สมนาคุณค่าวิจัย สรุปการวิจัยมีดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและสารสนเทศเกี่ยวกับปัญหาเด็กในถิ่นต่าง ๆ และการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่แตกต่างกันขององค์การเอกชน เพื่อที่จะได้ทราบภาพรวมและแนวโน้มในการให้บริการขององค์การเอกชนเกี่ยวกับปัญหาเด็ก และเพื่อที่จะศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มในอนาคตเกี่ยวกับปัญหาของเด็ก และกิจกรรมที่น่าจัดเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องปัญหาสวัสดิการเด็กและการตอบสนองโดยองค์การเอกชนซึ่งเป็นการวิจัยแบบบรรยาย (Descriptive Research) โดยใช้วิธีการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงที่หนึ่ง เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและรายงานต่าง ๆ (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิด วิธีการและการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาสวัสดิการเด็กและการดำเนินงานขององค์การเอกชนตลอดจนแผนและนโยบายในระดับชาติของรัฐบาล

ช่วงที่สอง เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field Research) โดยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลในรูปแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

การดำเนินการวิจัยอย่างละเอียดในแต่ละช่วง มีดังนี้คือ

1. การวิจัยจากเอกสาร

1.1 การวิจัยในถิ่นเอกสาร ผู้วิจัยได้จำแนกปัญหาของเด็กออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ด้านโครงสร้างและจำนวนประชากรเด็กวัยแรกเกิดจนถึงวัย 14 ปี โดยจำแนกตามพื้นที่ต่าง ๆ ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต โภชนาการ ด้านสติปัญญา การศึกษา การฝึก

อบรม การฝึกอาชีพและการให้ความรู้ความ สามารถขั้นพื้นฐาน ด้านภาคผู้ปฐมวัยและไร ที่พึง มีปัญหาต่อหน้าที่พลเมือง กฎหมายและ ด้านอื่น ๆ โดยวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับความ หมายของเด็ก จำนวนเด็กที่มีปัญหา และข้อ เสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหา ของเด็ก

1.2 นำทำเนียบรายชื่อองค์กรเอกชน ของสมาคมสวัสดิการเด็กในประเทศไทยจำนวน 34 องค์กรและทำเนียบรายชื่อองค์กรเอกชน ของสภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนจำนวน 47 องค์กร มาคัดรายชื่อที่ซ้ำออกและจำแนก การปฏิบัติงาน ตามวัตถุประสงค์ขององค์กร เพื่อตอบสนองปัญหาสวัสดิการเด็กตามขอบเขต และการจัดประเภทปัญหาสวัสดิการของเด็ก ตามการวิจัยในครั้ง^๕นี้

1.3 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากทั้งสองตอน มาเขียนเสนอในรูปของการรายงานแบบบรรยาย แสดงลักษณะปัญหาเด็ก จำนวนเด็ก ปี พ.ศ. ที่มาของสถิติข้อมูล

2. การวิจัยภาคสนาม

ในการวิจัยภาคสนาม นอกจากการ นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารมาประกอบ เป็นกรอบความคิดแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร

ประชากรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ประสานงานขององค์กร เอกชนที่ให้บริการด้านสวัสดิการเด็ก จากองค์ การเอกชนรวม 131 แห่ง ซึ่งได้มาจากการ ศึกษาและรวบรวมรายชื่อ ดังวิธีการต่อไปนี้

2.1.1 ศึกษาและรวบรวมรายชื่อ องค์กรเอกชนจากทำเนียบองค์กรสมาชิก ของสมาคมสวัสดิการเด็กในประเทศไทย(Child Welfare Association in Thailand)* ซึ่งมี จำนวนสมาชิกองค์กรทั้งสิ้น 34 องค์กร

2.1.2 ศึกษาและรวบรวมรายชื่อ จากองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย** โดยคัดเลือกชื่อที่ไม่มีอยู่ในทำเนียบของสมาคม สวัสดิการเด็กในประเทศไทย ได้จำนวน 35 องค์กร

* ทำเนียบองค์กรสมาชิกของสมาคมสวัสดิการเด็กในประเทศไทย : เอกสารประกอบการประชุมใหญ่ สามัญประจำปี 2530 วันที่ 18 มีนาคม 2530 ณ มูลนิธิช่วยเหลือเด็กกำพร้าของสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร ฯ

** งานข้อมูลและเผยแพร่ฝ่ายบริหารงานพัฒนาโครงการอาสาสมัครเพื่อสังคม : ทำเนียบองค์กรพัฒนา เอกชนในประเทศไทย 2524

2.1.3 ศึกษาและคัดเลือกรายชื่อองค์การเอกชน ที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กจากเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ที่ไม่มีในข้อ 2.1.1 และ 2.1.2 ได้จำนวน 90 องค์การ

2.1.4 ศึกษาและคัดเลือกรายชื่อองค์การเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับเด็ก จากทำเนียบองค์การสมาชิก สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชน ปี 2531 ได้จำนวน 39 องค์การ

2.1.5 รวบรวมรายชื่อองค์การเอกชนที่ให้บริการด้านสวัสดิการเด็ก จากข้อ 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3 และ 2.1.4 ดังกล่าวได้้องค์การทั้งสิ้น 198 องค์การ

2.1.6 จากรายชื่อ้องค์การดังกล่าวได้ให้เจ้าหน้าที่อาสาสมัครติดต่อสอบถามเพื่อเตรียมส่งข้อมูลและคว่า้องค์การดังกล่าวยังคงดำเนินกิจการอยู่หรือไม่ ปรากฏว่าบาง้องค์การตอบว่าตนนั้นมีหน้าที่หลักในการประสานงานมากกว่าการปฏิบัติงาน และบาง้องค์การได้ล้มเลิกกิจการไปจาก 198 องค์การ จึงเหลือ 131 องค์การ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมด ทั้งนั้นประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร คือผู้บริหาร้องค์การเอกชน จำนวน 131 คน และเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานจำนวน 131 คน รวมเป็นจำนวน 262 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และแยกออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 : ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงสร้างและลักษณะของ้องค์การเอกชนที่ให้สวัสดิการเด็ก

ตอนที่ 2 : ข้อมูลการจัดกิจกรรมหรือโครงการ (ในช่วง พ.ศ. 2530-2531) เพื่อตอบสนองปัญหาสวัสดิการเด็ก โดย้องค์การเอกชน

ตอนที่ 3 : ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาข้อเสนอแนะ แนวโน้มในการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อตอบสนองปัญหาสวัสดิการเด็ก โดย้องค์การเอกชน

การทดลองใช้เครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน พิจารณาเพื่อหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และได้นำมาปรับปรุงประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ (ดูรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและข้อเสนอแนะในภาคผนวก) มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและจากนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและผู้บริหารงาน้องค์การเอกชนที่ให้บริการแก่

เด็ก จำนวน 20 องค์การ และได้รับกลับมา 19 องค์การ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอให้ท่านนายกสมาคมสวัสดิการเด็ก ในประเทศไทยมีจดหมายนำชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยได้ให้ผู้ช่วยผู้วิจัย 2 คน และเจ้าหน้าที่สมาคมสวัสดิการเด็กในประเทศไทย นำแบบสอบถามไปให้องค์การเอกชนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ส่วนองค์การเอกชนที่อยู่ในต่างจังหวัดนั้น ผู้วิจัยได้ส่งทางไปรษณีย์พร้อมทั้งแนบซองให้ผู้รับส่งแบบสอบถามคืนมาที่สมาคมสวัสดิการเด็ก ๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดใช้เวลาประมาณ 4 เดือน คือ ในช่วงเวลาเดือนมีนาคม 2531 ถึงเดือนพฤษภาคม 2531 ได้รับแบบสอบถามคืนมาเพียง 40 ฉบับ จึงเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยผู้วิจัยที่เก็บข้อมูล และในกลางเดือนมิถุนายน 2531 จึงได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา 109 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.20 ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร 84 คน และผู้ประสานงานองค์การจำนวน 85 คน รวมเป็น 169 คน

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package of Social Science) โดยจำแนกข้อมูลเป็นหมวดเป็นหมู่ แล้วจึงหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียงสำหรับแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และหาค่าความถี่จากค่าหลักหรือใจความหลัก แล้วจัดเป็นหมวดหมู่เสนอในรูปตารางและความเรียง

2.5 การเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกออกเป็น 3 ตอน คือ ในบทที่ 3 จะเสนอ 2 ตอน คือ

ตอนที่หนึ่ง เสนอผลการวิจัยจากเอกสารโดยเสนอเนื้อหาแยกเป็น 3 ส่วนย่อยคือ

ส่วนที่ 1 โครงสร้าง และจำนวนประชากรเด็ก

ส่วนที่ 2 ปัญหาเด็กประเภทต่าง ๆ และ

ส่วนที่ 3 องค์การเอกชนที่ให้สวัสดิการเด็ก จำแนกบริการตามวัตถุประสงค์และวิธีการ

ตอนที่สอง เป็นการเสนอผลวิจัยจากภาคสนามโดยเสนอเป็น 4 ส่วนย่อย คือ

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและโครงสร้างพื้นฐานขององค์การเอกชน

ส่วนที่ 2 คือ การจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองปัญหาเด็กโดยองค์การเอกชน

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการ

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มปัญหาเด็กในอนาคต และในบทที่ 4 จะเสนอเป็นการสรุปผลรวมอภิปรายและเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้นำเสนอร่างการวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นทั้งนักวิชาการและนักปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัญหาเด็ก (ดูรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้ในภาคผนวก) จำนวน 25 ท่าน จากข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของท่านผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านั้น ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะได้พยายาม รวบรวมข้อมูลให้ทันสมัยที่สุดจากแหล่งที่ท่านผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ และจากนั้นผู้วิจัยได้ทำเป็นร่างครั้งที่ 2 เสนอต่อที่ประชุมใหญ่สมาคมสวัสดิการเด็กฯ และแก้ไขรายละเอียดอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำมาเสนอเป็นรายงานผลการวิจัยครั้งสุดท้าย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับปัญหาเด็กและองค์การเอกชนที่ให้สวัสดิการแก่เด็กในประเทศไทย สรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามช่วงของการวิจัยในค้ำ เอกสารและภาคสนาม จะเสนอถึงต่อไปนี้ คือ

ตอนที่ 1 : สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

ส่วนที่ 1 : โครงสร้างและจำนวนประชากรเด็กวัยแรกเกิดถึง 14 ปี โดยจำแนกตามพื้นที่ทั่วราชอาณาจักรแต่ละภาค เขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล (สมุทรปราการ ปทุมธานี นนทบุรี นครปฐม และสมุทรสาคร เขตเมืองและชนบท)

ส่วนที่ 2 : ปัญหาเด็กประเภทต่าง ๆ โดยจำแนกเป็น

2.1 เด็กที่สุขภาพกาย โภชนาการ และสุขภาพจิตไม่ดี (การตายของทารกและสาเหตุการติดโรคต่าง ๆ เด็กทุพพลภาพ เด็กปัญญาอ่อน เด็กทุพโภชนาการ เด็กถูกละเมิดกรรม เด็กที่สุขภาพจิตไม่ดี)

2.2 เด็กที่ขาดการส่งเสริมและขาดการคุ้มครอง การพัฒนาการทางสติปัญญา การศึกษาและความรู้ขั้นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ (เด็กที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน เด็กที่ล้มหนังสือ ออกกลางคัน ตกซ้ำชั้น เด็กที่ถูกใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมและในภาคเกษตรกรรม)

2.3 เด็กที่ขาดผู้อุปถัมภ์และไร้ที่พึ่ง (เด็กกำพร้า บุตรบุญธรรม เด็กอเมริกัน เด็กเร่ร่อน)

2.4 เด็กที่มีปัญหาอื่น ๆ เด็กที่กระทำผิดกฎหมาย เด็กที่เป็นโสเภณี เด็กติดยาเสพติด เด็กที่ถูกข่มขืน

ส่วนที่ 3 : องค์การเอกชนที่ให้สวัสดิการเด็กจำแนกตามวัตถุประสงค์และวิธีการ

ตอนที่ 2 : สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาคสนาม

ส่วนที่ 1 : สภาพทั่วไปและโครงสร้างพื้นฐานขององค์การเอกชน

ส่วนที่ 2 : การจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองปัญหาเด็กขององค์การเอกชน

ส่วนที่ 3 : ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน

ส่วนที่ 4 : ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มปัญหาเด็กในอนาคต

แต่สำหรับบทความนี้ จะเสนอผลสรุปที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัยเอกสารและผลการวิจัยภาคสนามในเรื่องโครงสร้างประชากรเด็ก ลักษณะปัญหาเด็ก และจำนวนเด็กแยกตามลักษณะปัญหา

หมายเหตุ : ปี พ.ศ. ฐานของสถิติจะต่างกัน และจำนวนเด็กที่แต่ละองค์การดูแลให้บริการ ไม่ได้ระบุปี พ.ศ.

ลักษณะข้อมูล	จำนวนเด็ก	ปี พ.ศ.	แหล่งที่มา	จำนวนเด็กที่องค์การดูแลให้บริการ
ส่วนที่ 1 โครงสร้างและจำนวนประชากรเด็กวัยแรกเกิดถึง 14 ปี โดยจำแนกตามพื้นที่ทั่วราชอาณาจักรแต่ละภาค เขตกรุงเทพ ฯ และปริมณฑล (สมุทรปราการ ปทุมธานี นนทบุรี นครปฐม และสมุทรสาคร)				
1. ประชากรเด็กในช่วงอายุ 0-14 ปี ทั่วราชอาณาจักร (ภาคการณั)	18,848,000	2532	กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์	
	18,804,000	2533	สำนักงานคณะกรรมการ
	18,733,000	2534	เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ., 2529	
2. ประชากรเด็กในช่วงอายุ 0-14 ปี ทั่วราชอาณาจักร (ภาคการณั)	18,702,000	2527	สำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2524
2.1 กทม.	2,008,000	2527	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	

ลักษณะข้อมูล	จำนวนเด็ก	ปี พ.ศ.	แหล่งที่มา	จำนวนเด็กที่องค์การดูแลให้บริการ
2.2 ภาคกลาง	3,546,000	2527	พ.ศ. 2524 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
2.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7,181,000	2527	พ.ศ. 2524 สำนักงานสถิติแห่งชาติ	
2.4 ภาคเหนือ	3,530,000	2527	พ.ศ. 2524 สำนักงานสถิติแห่งชาติ	
2.5 ภาคใต้	2,437,000	2527	พ.ศ. 2524 สำนักงานสถิติแห่งชาติ	
พ.ศ. 2524			พ.ศ. 2524	
3. ประชากรเด็กในช่วงอายุ 0-14 ปี จำแนกตามจังหวัด ปริมาณ กรุงเทพ ฯ			
3.1 จังหวัดนนทบุรี	175,000	2532	กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์	
3.2 จังหวัดนครปฐม	164,000	2532	สำนักงานคณะกรรมการ	
3.3 จังหวัดปทุมธานี	621,000	2532	พัฒนาการเศรษฐกิจและ	
3.4 จังหวัดสมุทรปราการ	237,000	2532	สังคมแห่งชาติ 2529	
3.5 จังหวัดสมุทรสาคร	102,600	2532		

ลักษณะข้อมูล	จำนวนเด็ก	ปี พ.ศ.	แหล่งที่มา	จำนวนเด็กที่องค์การดูแลให้บริการ
4. เด็กและเยาวชน (รวม)	30,426,000	2529	กองประสานการพัฒนาเมือง	
4.1 เขต กทม.	3,661,700	2529	สำนักงานคณะกรรมการ
4.2 เขตเมือง (รวม กทม.)	8,538,100	2529	พัฒนาการเศรษฐกิจและ	
4.3 เขตชนบท	21,888,500	2529	สังคมแห่งชาติ	

ลักษณะข้อมูล	จำนวนเด็ก (คน)	ปี พ.ศ.	แหล่งที่มา	จำนวนเด็กที่องค์การดูแลให้บริการ
<p>ส่วนที่ 2 ปัญหาเด็กประเภทต่าง ๆ</p> <p>1. อัตราการตายของทารกที่อายุต่ำกว่า 1 ปี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาคเหนือ (สูงสุด) 48.0 - ภาคกลาง (น้อยสุด) 30.0 - เขตกทม. 27.4 - เขตเทศบาล 27.6 - นอกเขตเทศบาล 42.6 	<p>40.7 (ต่ออัตราการเกิด 1,000 คน)</p>	<p>2529</p> <p>2528-2529</p> <p>2528-2529</p> <p>2528-2529</p> <p>2528-2529</p> <p>2528-2529</p>	<p>ม. มหิดล/UNICEF/ กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>ม. มหิดล/UNICEF/ กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>ม. มหิดล/UNICEF/ กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>ม. มหิดล/UNICEF/ กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>ม. มหิดล/UNICEF/ กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>ม. มหิดล/UNICEF/ กระทรวงสาธารณสุข</p>	<p>.....</p>
<p>2. สาเหตุของการตายของเด็กที่อายุต่ำกว่า 1 ปี</p> <p>อายุต่ำกว่า 1 ปี (ต่ออัตราการเกิด 1,000 คน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปอดอักเสบ 0.7 - อุจจาระร่วง 0.4 	<p>0.7</p> <p>0.4</p>	<p>2527</p> <p>2527</p>	<p>กองสถิติสาธารณสุข</p> <p>กองสถิติสาธารณสุข</p>	<p>.....</p>

ลักษณะข้อมูล	จำนวนเด็ก (คน)	ปี พ.ศ.	แหล่งที่มา	จำนวนเด็กที่องค์การดูแลให้บริการ
อายุ 0-4 ปี				
- ไข้จับสั่น	255	2527	กองสถิติสาธารณสุข	
- วัณโรค	42	2527		
อายุ 5-9 ปี				
- ไข้จับสั่น	144	2527	กองสถิติสาธารณสุข	
- วัณโรค	20	2527		
อายุ 10-14 ปี				
- ไข้จับสั่น	147	2527	กองสถิติสาธารณสุข	
- วัณโรค	31	2527		
3. เด็กทุพพลภาพ (อัตราต่อ 100,000 คน)			กองสถิติสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข	642
- อายุต่ำกว่า 1 ปี	5(59.9%)	2528		
- อายุ 1-6 ปี	143(45.5%)	2528		
4. เด็กปัญญาอ่อน (อัตราต่อประชากร 100,000 คน)				
- อายุต่ำกว่า 1 ปี	2524	รายงานวิจัยของนายแพทย์ บรรลุ ศิริพานิชและคณะ, “ระบาควิทยาของคนพิการ และผู้สูงอายุในประเทศไทย”, 2525.	303
- อายุ 1-6 ปี	124.1(9.90%)			
- อายุ 7-14 ปี	260.4(31.22%)			
หมายเหตุ : ตัวเลขเป็นกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัย				

ลักษณะข้อมูล	จำนวนเด็ก (คน)	ปี พ.ศ.	แหล่งที่มา	จำนวนเด็กที่องค์การดูแลให้บริการ
5. เด็กทพโภชนาการ				
– เด็กปกติ	1,931,571(78.24%)	2531	กองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข	5,174
– เด็กขาดสารอาหารระดับ 1	490,665(19.87%)	2531		
– เด็กขาดสารอาหารระดับ 2	45,891 (1.86%)	2531		
– เด็กขาดสารอาหารระดับ 3	740 (0.03%)	2531		
6. สภาวะโลหิตจางในเด็กวัยเรียน (อายุ 6–14 ปี)				
– ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,881	2531	กลุ่มงานควบคุมและป้องกัน โรคขาดอาหาร กองโภชนา การ กรมอนามัย กระทรวง สาธารณสุข
– ภาคใต้	1,815			
– ภาคเหนือ	1,916			
– ภาคกลาง	2,467			
7. เด็กถูกรุณกรรม	12	2528	กองสงเคราะห์เด็กและบุคคล วัยรุ่น กรมประชาสงเคราะห์ ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก	341
	15	2528		
8. เด็กที่มีปัญหาทางจิตเวช หมายเหตุ : ตัวเลขเป็นกลุ่มตัวอย่าง จากงานวิจัย	275	2528	แพทย์หญิงวิมลเพ็ญ บุญ- ประกอบ และคณะจิตเวชเด็ก สำหรับกุมารแพทย์ สมาคม กุมารแพทย์และชมรมจิตเวช เด็ก 2530

ลักษณะข้อมูล	จำนวนเด็ก (คน)	ปี พ.ศ.	แหล่งที่มา	จำนวนเด็กที่องค์การดูแลให้บริการ
9. เด็กที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน (ภาคการณ)				
- อายุ 6-11 ปี	783,700(10.36%)	2531	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ "แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนฉบับที่ 6"
- อายุ 12-14 ปี	2,021,210(54.63%)	2531		
10. เด็กที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน				
- ชั้นประถมศึกษา	92,249(1.79%)	2530	ฝ่ายสถิติศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ	93
- ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	36,574(3.43%)	2530		
หมายเหตุ : นร. ชั้นประถมศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2525-2530 แล้วออกกลางคัน ปี 2530				
11. เด็กตกชั้น (ประถม)	282,891(4.62%)	2526	แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 6
12. เด็กที่อ่านเขียนไม่ได้ (อายุ 7-14 ปี)	2,962,290	2528	สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ลักษณะข้อมูล	จำนวนเด็ก (คน)	ปี พ.ศ.	แหล่งที่มา	จำนวนเด็กที่องค์การดูแลให้บริการ
13. เด็กที่ถูกใช้แรงงาน (ทั่วประเทศ)				3,457
- อายุต่ำกว่า 11 ปี	13,963,200	2530	รายงานผลสำรวจแรงงาน ทั่วราชอาณาจักร (รอบที่ 2)	
- อายุ 11-12 ปี	2,464,800	2530	พฤษภาคม 2529	
- อายุ 13-14 ปี	2,459,800	2530		
14. เด็กที่ไม่ได้เรียนและทำงาน				
ภาคเกษตร				2,391
- อายุ 6-11 ปี	61,980	2530	รายงานผลสำรวจแรงงาน ทั่วราชอาณาจักร (รอบที่ 2)	
- อายุ 12-14 ปี	840,820	2530	พฤษภาคม 2529	
ภาคอุตสาหกรรม (อุตสาหกรรม หัตถกรรม)				1,012
- อายุ 10-11 ปี	4,500	2530	รายงานผลสำรวจแรงงาน ทั่วราชอาณาจักร (รอบที่ 2)	
- อายุ 12-14 ปี	30,900	2530	พฤษภาคม 2529	
15. เด็กกำพร้า				
- กำพร้าและถูกทอดทิ้ง	1,439	2530	หน่วยสงเคราะห์ของรัฐ 9 แห่ง	9,436
- เด็กอเมเรเซียน	4,500	2531	เพิร์ล. เอส. บัค	4,006
- เด็กถูกทอดทิ้งที่โรงพยาบาล	277	2530		
- โรงพยาบาลราชวิถี	14	2531	ร.พ. ราชวิถี	
- โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	41	2531	กองสถิติ ร.พ. จุฬา	

ลักษณะข้อมูล	จำนวนเด็ก (คน)	ปี พ.ศ.	แหล่งที่มา	จำนวนเด็กที่องค์การดูแลให้บริการ
16. เด็กเร่ร่อน	7,171	2530	กรมประชาสงเคราะห์ และจากกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน	347
17. เด็กที่กระทำผิดกฎหมายอายุ 7-14 ปี	498	2530	ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง	68
18. โสภณเด็ก (หญิง) อายุ 9-15 ปี	20,000	2530	คอลัมน์ถนนสายผู้หญิง นสพ. สยามรัฐ ธ.ค. 2530 หน้า 11	53
19. เด็กที่ติดยาเสพติด				
- อายุ น้อยกว่า 11 ปี	2	2530	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	25
- อายุ 11-15 ปี	214	2530		
20. เด็กที่ถูกข่มขืน				
- อายุ 1-4 ปี	9	2530	ฝ่ายสถิติ ร.พ. ตำรวจ	85
- อายุ 5-9 ปี	27	2530		
- อายุ 10-14 ปี	100	2530		

จากการสรุปจำนวนเด็กที่มีปัญหาต่าง ๆ และเกี่ยวกับเด็กที่ได้รับบริการจากองค์กรเอกชน จะเป็นการเทียบที่ใช้ปี เป็นพื้นฐานต่างกันบ้าง สำหรับบางข้อมูลและตัวเลขไม่ใช่ตัวเลขที่แน่นอน ดังเช่น เด็กที่เป็นโสเภณียังมีปัญหาในการหาจำนวนที่แท้จริง หรือเด็กเร่ร่อน เด็กถูกข่มขืนอาจจะเป็นจำนวนที่ซ้ำกับเด็กติดยาเสพติด หรืออยู่นอกระบบโรงเรียนก็ตาม แต่เท่าที่พอจะได้คือ จำนวนเด็กที่พิการและปัญญาอ่อน เด็กที่ถูกทารุณกรรม เด็กตกชั้นในประถมศึกษา ซึ่งน่าจะเก็บข้อมูลได้ แต่ยังไม่มีการเก็บข้อมูลให้ทันสมัยขึ้น สำหรับเด็กพิการและปัญญาอ่อนนั้น ในขณะนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำลังดำเนินการอยู่

นอกจากนี้แล้ว หากจะดูจำนวนเด็กที่องค์กรเอกชนให้บริการ สิ่งที่น่าสนใจคือเด็กกำพร้าไทย คือในปี 2530 หน่วยงานของรัฐให้บริการได้ 3,439 คน แต่องค์กรเอกชนตอบว่าให้บริการถึง 9,436 คน หรือเด็กอเมริกัน องค์กร เวิร์ล. เอส. บัค ๆ ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนจะให้บริการแต่ผู้เดียว ซึ่งถ้ามารวมตัวเลขในกลุ่มเด็กกำพร้าแล้ว องค์กรเอกชนจะให้บริการเด็กกลุ่มนี้ถึง 13,442 คน พบว่าสูงกว่าเด็กที่มีปัญหาอื่น ๆ ส่วนเด็กที่องค์กรเอกชนให้บริการในระดับน้อย เช่น

เด็กที่ติดยาเสพติด เด็กที่เป็นโสเภณี เด็กที่กระทำผิดกฎหมาย และเด็กที่ถูกข่มขืน

ตอนที่ 2 สรุปผลการวิจัยจากภาคสนาม

ผลการวิจัยจากภาคสนามสรุปประเด็นที่น่าสนใจ คือ

1. โครงสร้างขององค์กรเอกชนที่ให้บริการตอบสนองปัญหาเด็ก มีบุคลากรและงบประมาณแตกต่างกันไป แต่ในด้านงบประมาณและค่านบุคลากร สรุปได้ว่าเป็นองค์กรขนาดเล็กไม่ใหญ่ คือ องค์กรเกินกว่าครึ่งหนึ่งมีงบประมาณดำเนินงานต่อปีอยู่ในวงเงินต่ำกว่า 100,000-500,000 บาท และส่วนมากมีเจ้าหน้าที่ 1 คนต่อเด็ก 10 คน

2. ในเรื่องนโยบายและการวางแผนงานองค์กรเอกชนส่วนมากจะวางแผนงานให้สอดคล้องกับนโยบายขององค์กรเองมากกว่านโยบายของรัฐ

3. การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อตอบสนองปัญหาเด็ก องค์กรเอกชนส่วนหนึ่งดำเนินการทั่วประเทศในแหล่งเสื่อมโทรม แต่มีองค์กรน้อยมากที่ดำเนินการนอกเขตสุขาภิบาล

4. องค์กรเอกชนส่วนมากให้บริการด้านการศึกษาในรูปแบบการศึกษามากที่สุด และให้บริการแก่เด็กในช่วงอายุวัยเรียน ซึ่งอยู่ในระบบโรงเรียนมากที่สุด และให้บริการแก่เด็ก

ที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน และเด็กทารก เด็กปฐมวัยน้อย บริการที่องค์กรเอกชนจัด น้อยที่สุด คือ คำนจรรย์ธรรม ค่านิยม พัฒนา ชุมชน และการคุ้มครองป้องกันเด็ก

5. แนวโน้มในอนาคต องค์กรเอกชน เห็นว่า ปัญหาเด็กตั้งแต่วัยทารกถึงวัย 5 ปี สำหรับเด็กในชนบทจะเป็นปัญหาค้นโภชนา การและการขาดอาหาร เด็กในเมืองจะเป็น ปัญหาเรื่องเด็กขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดความรัก ขาดความอบอุ่น กิจกรรมที่องค์กรเอกชน เสนอ คือ การให้ความรู้ผู้ปกครองเรื่องคุณ- ภาพชีวิตของเด็ก โดยเน้นการเลี้ยงดูบุตรที่ถูก วิธี และให้มีการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กอ่อน และเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งเป็นการกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับช่องว่างจากการให้บริการ ในปัจจุบัน

6. แนวโน้มปัญหาของเด็กในช่วงอายุ 5 ปี 7 เดือน ถึง 14 ปี 7 เดือนนั้น องค์กร เอกชนเห็นว่า เด็กในชนบทจะประสบปัญหา เรื่องขาดการศึกษาและการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ส่วนเด็กในเมืองจะประสบปัญหาค้นพฤติกรรม เบี่ยงเบน เลียนแบบที่ผิด รั่ววัฒนธรรมตะวันตกและสิ่งยั่วยุอบายมุขจากสังคมและสื่อมวลชน สภาพแวดล้อมไม่ดี กิจกรรมที่องค์กรเอกชน เสนอคือ กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับวัย โดยเฉพาะ

การศึกษาความรู้ ด้านการฝึกอบบรมอาชีพ กีฬา นันทนาการ ศิลปะ

ในการสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัย ช่วง ที่ 1 และช่วงที่ 2 สรุปได้ว่า

1. ปัญหาเด็กนั้นมีในทุกๆ ด้าน และ การตอบสนองขององค์กรเอกชนในสภาพ ปัจจุบัน จะเป็นการตอบสนองแบบรับมากกว่า แบบรุกและการป้องกัน โดยที่เน้นการให้บริการ เด็กในระบบโรงเรียนมากกว่าเด็กที่ไม่ได้อยู่ใน ระบบโรงเรียน รวมทั้งข้อมูลสถิติเกี่ยวกับเด็ก ที่ได้รับบริการจะเป็นเด็กในระบบโรงเรียน แต่ สภาวะค่านโภชนาการของเด็กที่ไม่ได้อยู่ใน ระบบโรงเรียนไม่มีการรวบรวม นอกจากนั้นแล้ว เด็กที่ไร้ที่พึ่ง เช่น กำพร้า จะได้รับบริการจาก องค์กรเอกชนเป็นส่วนมาก

2. แนวโน้มปัญหาของเด็กในอนาคต ตามความคิดเห็นขององค์กรเอกชนสอดคล้อง กับกลุ่มเด็กที่ถูกละเลยในปัจจุบัน คือ องค์กร เอกชนเห็นว่า ในอนาคตควรมุ่งให้บริการเด็ก ทารก เด็กปฐมวัย ในด้านโภชนาการและเด็กที่ อยู่ในวัยเรียน แต่ขาดโอกาสในทางการศึกษา

3. ในการจัดกิจกรรมตอบสนองปัญหา เด็กในปัจจุบัน นอกจากจะเป็นการรับมากกว่า รุกองค์กรเอกชนจำนวนน้อยมาก ที่จะให้ บริการด้านจรรย์ธรรม ค่านิยม การพัฒนาชุมชน

ในการมองอนาคตก็มีได้เน้นด้านจริยธรรม ค่านิยม ซึ่งในอนาคตปัญหาของการพัฒนาประเทศที่เน้นการพัฒนาวัตถุ จะทำให้การพัฒนาทางจิตใจน้อยลงอยู่แล้ว อันสะท้อนการพัฒนาเด็กที่ยังไม่สมดุลระหว่าง กาย ใจ สติปัญญา และสังคมเป็นการให้บริการแต่ละด้าน ๆ ไป

สรุปผลรวม อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาเด็ก

จากการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับปัญหาเด็ก ปรากฏว่าปัญหาของเด็กมีทุกด้านและในบางเรื่องยังไม่มีสถิติที่แน่นอนที่จะสรุปให้เห็นเป็นแนวโน้มของปัญหาได้ชัด ตลอดจนบางเรื่องยังมีข้อมูลสารสนเทศไม่เพียงพอ เช่น เรื่องของเด็กในภาคเกษตรกรรม เด็กที่ลืมนหนังสือ เด็กที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน และจากการวิเคราะห์เอกสารมิได้มีการระบุถึงการแยกว่าให้บริการเด็กในระบบโรงเรียนหรือนอกระบบโรงเรียน แต่จากรายงานของนโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาว 2522 พอจะอ้างได้ว่า บริการทางสาธารณสุข หรือทางจริยธรรม วัฒนธรรมจะให้แก่เด็กที่อยู่ในระบบโรงเรียน หรือในแผนพัฒนาเด็ก ๆ ฉบับที่ 6 ในส่วนที่เกี่ยวกับโภชนาการ จะเป็นตัวเลขที่เก็บจากเด็กในระบบโรงเรียน สรุปว่าสถิติส่วนมากจากเด็กในระบบโรงเรียน

การรวบรวมสถิติตัวเลขเกี่ยวกับปัญหาเด็กซึ่งจำแนกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ในบางเรื่องยังไม่มีตัวเลขที่แน่นอน เช่น เด็กที่เป็นโสเภณี เด็กที่ถูกข่มขืน คงเป็นตัวเลขที่ไม่สามารถบอกถึงความรุนแรงของปัญหาหรือแนวโน้มได้ ส่วนตัวเลขของจำนวนเด็กที่องค์การเอกชนให้บริการนั้น โดยภาพรวมอย่างกว้างที่สุดพอเห็นได้ว่า เด็กกำพร้า เด็กอเมริกัน เด็กทั่ว ๆ ไป (เด็กที่ได้รับทุน ได้รับอุปกรณ์การศึกษา) ได้รับบริการจากองค์การเอกชนมาก แต่กลุ่มเด็กที่มีปัญหาเฉพาะ และต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านทางจิตวิทยา เช่น เด็กที่ติดยาเสพติด เด็กกระทำผิดกฎหมาย เด็กที่เป็นโสเภณี เด็กที่ถูกข่มขืน ยังได้รับบริการจากองค์การเอกชนน้อย

ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่า น่าจะมีการเก็บและรวมสถิติและสารสนเทศเกี่ยวกับปัญหาเด็กในทุก ๆ เรื่องอย่างต่อเนื่อง ให้ทันสมัย และทั้งในทางกว้างและในรายละเอียด โดยเฉพาะการจำแนกข้อมูลเป็นเด็กในระบบโรงเรียนและเด็กที่อยู่นอกระบบโรงเรียน

2. การจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองปัญหาเด็ก

ผลวิจัยจากแบบสอบถาม และจากการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์การ

เอกชน กิจกรรมที่จัด หลักการ แนวคิด หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการในการดำเนินงานพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

2.1 นโยบาย แนวคิดหลัก วัตถุประสงค์ และ โครงสร้างทางบริหารขององค์การเอกชน

ในการวิจัยและศึกษาปัญหาสวัสดิการเด็ก เนื่องจากความจำเป็นในด้านระเบียบวิธีวิจัย จึงต้องจำแนกปัญหาเด็กออกเป็นด้าน ๆ แต่ในความเป็นจริง เด็กก็เช่นเดียวกับผู้ใหญ่หรือมนุษย์ทุก ๆ คน เด็กคนเดียวอาจมีปัญหาหลายอย่าง เช่น เป็นเด็กที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน เพราะต้องออกกลางคัน กลายมาเป็นเด็กเร่ร่อน ถูกใช้แรงงานและก่อมาติยาเสพติด และอาจจะกลายเป็นเด็กที่กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งปัญหาของเด็กในลักษณะเช่นนี้ ก็อาจจะเปรียบได้ว่าเหมือนปัญหาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านอื่น ๆ ซึ่งเหตุและผลสัมพันธ์กัน คือ เหตุกลายเป็นผลและผลกลายเป็นเหตุ หรือที่เรียกกันว่า “วัฏจักรแห่งความยากจน” (vicious cycle of poverty) และการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางทรัพยากรมนุษย์จะต้องแก้ไขกระทำไปในทุก ๆ ด้านพร้อมกัน โดยเฉพาะเด็ก พัฒนาการนั้นจะต้องกระทำพร้อมกันในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะด้านการศึกษา สุขภาพกาย

สุขภาพใจ การพัฒนาอารมณ์ สังคม ดังเช่นนโยบาย และแผนพัฒนาเด็กระยะยาว 2522 กล่าวถึงความคิดพื้นฐานในการวางนโยบายและแผนพัฒนาเด็กว่า ปัญหาอันมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างความยากจน สภาพทุพโภชนาการ การมีโรคภัยไข้เจ็บ ความไม่รู้ ความด้อยโอกาสในการศึกษา การเพิ่มประชากร การขาดทักษะเชิงอาชีพ การไม่มีงานทำ การมีปัญหาและการเป็นปัญหาสังคม ตลอดจนการได้รับบริการเชิงสังคมที่ไม่ทั่วถึง และขาดคุณภาพ แต่จากผลการวิจัยปรากฏว่า องค์การเอกชน จะให้บริการเด็กในด้านการศึกษามาก และให้สวัสดิการน้อย ในเรื่องจริยธรรมและการคุ้มครองเด็ก โดยเฉพาะในเรื่องสิทธิทางกฎหมาย

นอกจากนี้แล้ว ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมไปเป็นสังคมอุตสาหกรรม ความเป็นอยู่ของคนไทยถูกกระทบกระเทือนอย่างยิ่ง โดยเฉพาะผลต่อสถาบันครอบครัวและชีวิตของเด็ก เช่น การเปลี่ยนแปลงจากชนบทเป็นเมืองเพิ่มขึ้น ซึ่งในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฯ ฉบับที่ 6 ได้กล่าวว่า จะเป็นผลทำให้เด็กและเยาวชนได้รับผลเสื่อมโทรมในด้านต่าง ๆ มากขึ้น สำหรับเด็กและเยาวชน เนื่องจากสังคมให้ความสำคัญ

ค่านิยมตามความเจริญทางเศรษฐกิจ และสภาพของสังคม ไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน ด้านคุณธรรม ภาระงาน ความผิดถูก ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ และคุณธรรมอื่น ๆ ทำให้เด็กมีความสับสน และในที่สุดเด็กอาจถูกชักจูงให้มีพฤติกรรมและจริยธรรมที่ไม่เหมาะสมตามสิ่งยั่วต่าง ๆ

จากการวิจัยภาคเอกสาร องค์การเอกชนจำนวนมากได้ระบุนโยบายประสงค์ไว้ในโครงการว่าจะส่งเสริมจริยธรรม ค่านิยม วัฒนธรรม และการพัฒนาชุมชนของเด็ก ดังนั้น

ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่า องค์การเอกชนที่ได้รับวัตถุประสงค์ดังกล่าวไว้ในโครงการหรือกิจกรรมเพื่อตอบสนองปัญหาของเด็ก น่าจะจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ค่านิยม และในด้านการคุ้มครองป้องกันสิทธิเด็กให้มากยิ่งขึ้น และหน่วยงานที่ทำงานหน้าที่ส่งเสริมองค์การ เช่น สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนควรส่งเสริมและประสานงานให้องค์การเอกชนต่าง ๆ ได้ให้การพัฒนาเด็กที่สมบูรณ์ สมดุลในทุก ๆ ด้าน

จากผลการวิจัยซึ่งพบว่าองค์การเอกชนจำนวนมากให้บริการในรูปแบบเป็นการส่งเสริม (supportive) เช่น ทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียนมากกว่า เป็นการคุ้มครองป้องกัน

(preventive) หรือแบบรुक หรือแบบทดแทน (substitute) เช่น บ้านพัก ครอบครัวยุติธรรม ที่พึ่ง ซึ่งประเด็นนี้ไปสัมพันธ์กับข้อค้นพบที่ว่า องค์การเอกชนส่วนหนึ่งให้บริการแก่เด็กทั่วประเทศและมีส่วนน้อยที่ให้บริการเด็กที่อยู่ในนอกเขตสุขภาพ อันเป็นการตั้งรับ ให้บริการในเขตเมืองมากกว่าการออกไปให้บริการแบบป้องกันหรือแบบรุกในพื้นที่ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ของเด็ก กล่าวคือ ถึงแม้ว่าปัญหาของเด็กจะมีมาก และความรุนแรงของปัญหาจะมีมาก และเห็นได้ชัดในเขตเมือง และในแหล่งชุมชนแออัด โดยเป็นที่เข้าใจกันว่านอกจากปัญหาทางด้านสุขภาพแล้ว เด็กในชุมชนชนบทย่อมได้รับความรัก ความอบอุ่น การดูแลในอันจิตใจ อารมณ์และสังคมดีกว่าเด็กในเมือง และเด็กในชุมชนแออัด แต่ปัญหาของเมือง โดยเฉพาะชุมชนแออัดมีต้นเหตุมาจากปัญหาเขตชนบท เช่น การอพยพเข้ามาของพ่อแม่เด็ก ความยากจนจากการทำงานไม่ได้ การอพยพหางานต้องให้ลูกออกจากโรงเรียนไปเข้าตลาดแรงงาน

ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอว่า องค์การเอกชนควรเพิ่มบทบาทในการปฏิบัติงานแบบรุกและให้บริการพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัวใน

เขตชนบท ไม่ว่าในรูปแบบของการพัฒนารายได้ การพัฒนากองทุน การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ในครอบครัว ควบคู่ไปกับการให้บริการเด็กในตำบลที่ยังให้บริการอยู่น้อย คือ ตำบลจริยธรรม ค่านิยม วัฒนธรรม สำหรับเด็กเล็ก ให้วิธีการแก่ผู้ปกครองที่จะถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ต่อลูก และสำหรับเด็กวัยเรียนควรให้เด็กโดยตรง

ในการถามว่า องค์การเอกชนยึดนโยบายของรัฐหรือยึดนโยบายขององค์การตนเองในการวางแผนงาน เพื่อจัดกิจกรรมตอบสนองปัญหาเด็ก องค์การเอกชนส่วนมากตอบว่าวางแผนดำเนินงานตามนโยบายขององค์การเอกชนมากกว่าวางแผนให้สอดคล้องกับนโยบายหรือแผนงานของรัฐนั้น สะท้อนให้เห็นความจริงของประเด็นนี้ในเรื่องให้องค์การเอกชนแสดงความคิดเห็นถึงแนวโน้มปัญหาในอนาคตของเด็กในกลุ่มอายุแรกเกิดถึง 5 ปี กล่าวคือ องค์การเอกชนส่วนมาก มีความคิดเห็นถึงแนวโน้มปัญหาในอนาคตของเด็กวัยแรกเกิดถึง 5 ปี จะเป็นเรื่องโภชนาการและภาวะทุพโภชนาการ ซึ่งจากแผนพัฒนาเด็ก ๆ ฉบับที่ 6 ได้ระบุว่าปัญหาด้านโภชนาการได้ลดลงในระดับต่างๆ พอควร สำหรับเด็กวัยก่อนประถมศึกษา ช่วงอายุ 0-4 ปี (สำนักงานคณะกรรมการ

ส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ : ม.ป.ป. : 13)

ในความขัดแย้งเกี่ยวกับการนำนโยบายของรัฐมาพิจารณาหรือไม่ ในการวางแผนงานนั้นผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่านโยบายหรือปรัชญาหลักหรือความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับพัฒนาเด็กไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน ย่อมตั้งอยู่บนพื้นฐานเดียวกันหรือเป็นหลักสากล ผิดกับหลักการปรัชญาหรือความคิดในการพัฒนาเยาวชน สตรี หรือชุมชน ซึ่งตัวแปรในด้านการเมือง เศรษฐกิจ ค่านิยม ศาสนา จะเข้ามามีส่วนอย่างมากในการกำหนดนโยบายของแต่ละชุมชนแต่ละสังคมไป ประกอบกับกลไกของรัฐในการกำหนดแผนงานจากการรวบรวมสถิติต้องใช้วิธีการเก็บแบบกว้างและอาจใช้กลุ่มตัวอย่างแทนประชากรทั้งหมด ดังนั้นในบางจุดอาจจะมีปัญหาที่รุนแรง แต่ยังคงขาดบริการอยู่ในตำบลนี้ หากรัฐดำเนินงานอย่างกว้าง แต่องค์การเอกชนจะลงให้บริการในจุดที่อาจจะเกิดช่องว่างขึ้น เด็กก็จะได้รับบริการอย่างทั่วถึงหรืออาจจะเป็นไปได้ว่า สถิติของรัฐเป็นสถิติที่ได้มาจากเด็กในระบบโรงเรียน แต่องค์การเอกชนให้ความสำคัญแก่ปัญหาโภชนาการโดยยึดเด็กที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน

จากผลการวิจัยที่ปรากฏว่าองค์การเอกชนมีขนาด มีบุคลากร มีงบประมาณแตกต่างกันไป

แต่ส่วนมากมีงบประมาณจำกัด ดังนั้น องค์การเอกชนน่าจะดำเนินการตามที่องค์การเอกชนเห็นสมควรเพราะโครงสร้างไม่เหมือนกลไกของรัฐ

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยขอเสนอว่า การยึดนโยบายของรัฐในการดำเนินงานหรือไม่นั้นไม่สำคัญเท่ากับหน่วยงานของรัฐและเอกชนมาร่วมกันในการวางแผนงาน โดยมีหลักการกว้าง ๆ ที่ให้ความยืดหยุ่นอย่างสูงแก่องค์การเอกชนที่มีโครงสร้างและแนวคิดหลายรูปแบบเพื่อการปฏิบัติงานในการตอบสนองปัญหาเด็กจะได้มีหลายวิธีการ

2.2 เด็กที่เป็นเป้าหมายประชากรและการจัดกิจกรรม

จากผลการวิจัยที่พบว่า เด็กที่อยู่ในระบบโรงเรียนโดยเฉพาะในช่วงอายุ 12-15 ปี จะได้รับบริการจากองค์การเอกชนมากกว่าเด็กที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียนและเด็กแรกเกิดถึงปฐมวัยนั้น ในการปฏิบัติงานเด็กหรือประชากรที่สังกัดสถาบันทางสังคม ย่อมเป็นเป้าที่ผู้ดำเนินโครงการจะเข้าถึงและให้บริการ ได้ง่ายกว่า ส่วนเด็กเร่ร่อน เด็กติดยาเสพติด เด็กที่ถูกใช้แรงงานแบบไม่เป็นธรรม เด็กที่ถูกขายตัวเพื่อบริการทางเพศ ฯลฯ ล้วนแต่เป็นเป้าหมายประชากรที่เข้าถึงยาก จึงตกเป็นกลุ่มที่ยังไม่ได้

รับบริการ นอกจากการเข้าถึงประชากรที่เป็นเป้าหมายของโครงการจะยากแล้ว เด็กที่ไม่ได้สังกัดสถาบันทางสังคมใดโดยตรงจะมีความยากลำบากในการชักชวน หรือจูงใจให้เข้าร่วมโครงการจนถึงที่สุด ประเด็นเรื่องเด็กที่เข้ามาสู่โครงการว่า ส่วนมากเป็นเด็กในระบบโรงเรียนนั้น ในรายละเอียดยังปรากฏว่า องค์การเอกชนใช้วิธีปฏิบัติงานมากที่สุด คือ การให้ทุนการศึกษา ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นวิธีการที่ง่าย และเท่ากับช่วยสร้างชีวิตใหม่ให้แก่เด็ก เพราะการช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านสติปัญญา การศึกษาหรือการฝึกอาชีพเป็นการให้บริการเด็กในลักษณะให้เขาสามารถพึ่งตนเองต่อไปในอนาคตได้ และโดยเฉพาะในช่วงอายุ 12-15 ปี เป็นช่วงอายุที่เด็กกำลังจะเข้าสู่วัยรุ่น และอาจจะถูกชักจูงไปสู่อบายมุขได้โดยง่าย ถ้าหากยังอยู่นอกกระบบโรงเรียน แต่เด็กที่อยู่นอกกระบบโรงเรียนยังมีจำนวนอีกมากมายที่อยากจะศึกษาต่อ แต่ด้วยเหตุผลบางประการต้องเป็นเด็กที่ไม่อยู่ในระบบโรงเรียน

ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่า หากองค์การเอกชนที่มีข้อจำกัดในเรื่องเจ้าหน้าที่ และงบประมาณ ซึ่งเคยให้ทุนการศึกษาเด็กที่อยู่ในระบบโรงเรียนมาแล้ว องค์การเหล่านี้อาจจะพิจารณาให้สวัสดิการแก่เด็กที่ไม่ได้อยู่ในระบบ

โรงเรียนบ้าง เช่น ในรูปการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐในด้านการศึกษา เช่น กรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญ เพื่อหารูปแบบใหม่ ในการให้เด็กที่อยู่นอกระบบโรงเรียนสามารถเข้ามาอยู่ในระบบโรงเรียนได้ ถึงแม้ว่าจะมีการกล่าวหาว่า การศึกษาในระบบโรงเรียนจะไม่ใช่ประโยชน์แก่เด็กที่ครอบครัวยากจน แต่ความจริงมีอยู่ว่า เด็กที่อยู่ในระบบโรงเรียนจะเป็นเป้าที่ติดตาม ให้บริการ ได้ง่าย ไม่ว่าด้านสุขภาพหรือความประพฤติ

ถ้าหากองค์การเอกชนมีปรัชญาหรือหลักการที่ไม่เห็นด้วยกับการให้เด็กเข้ามาสู่การศึกษาในระบบโรงเรียน ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า หน่วยงานเอกชนควรให้บริการในระบบโรงเรียน ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า หน่วยงานเอกชนควรให้บริการประเภท “แนะแนว” ในการฝึกอาชีพให้แก่เด็กที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียนด้วย ซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับความคิดเห็น ของผู้บริหารและผู้ประสานงานองค์การที่มีความเห็นว่า แนวโน้มในอนาคตเด็กในวัยเรียนอายุ 5-14 ปี ในเขตชนบทจะประสบปัญหาด้านขาดการศึกษา ขาดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง และกิจกรรมที่องค์การเอกชนควรจัดตอบสนองปัญหาของเด็กคือ การให้ความรู้ด้านการฝึกอบรมอาชีพ การจัดกิจกรรมกีฬา ดนตรี

ศิลปะ ตลอดจนจัดกิจกรรมหรือโครงการป้องกันอบายมุขต่าง ๆ ซึ่งเป็นโครงการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษานันทนาการ และข้อมูลข่าวสารทั้งสิ้น

ผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าเด็กทารกและเด็กปฐมวัย ซึ่งก็เป็นเด็กที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน ยังไม่ได้รับความสนใจเท่ากับเด็กในวัยเรียนนั้น นอกจากความเชื่อที่ว่าเด็กในวัยนี้สมควรที่จะได้รับความอบอุ่น และการดูแลใกล้ชิดจากครอบครัวของเด็กเองแล้ว และเป็นกลุ่มเด็กที่ต้องอาศัยผู้ดูแลที่ผ่านการฝึกอบรมพอสมควร โดยเฉพาะเด็กอ่อนนั้น เด็กกลุ่มนี้จึงมีหน่วยงานจัดบริการให้น้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนเด็กเป็นล้านทั่วประเทศ ซึ่งประเด็นนี้ไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ประสานงานองค์การเอกชนจำนวนมากที่เห็นว่า กิจกรรมในอนาคตสำหรับเด็กวัยทารกและปฐมวัยน่าจะตอบสนองปัญหาโดยจัดในรูปแบบ ศูนย์เด็กเล็ก สถานรับเลี้ยงเด็กอ่อน บ้านเด็ก ฯลฯ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า นอกจากการให้บริการในรูปการพัฒนาความเป็นอยู่ในครอบครัวของเด็กแล้ว หากองค์การเอกชนสามารถให้บริการเด็ก ในรูปแบบของศูนย์สถานรับเลี้ยง บ้านหรือหมู่บ้าน เป็นวิธีการให้บริการที่ดีที่สุด เพราะเมื่อเด็กเข้ามาอยู่เป็นที่ การให้บริการเพื่อพัฒนาการวัยแรกเริ่มของ

ชีวิตเด็กที่จะติดตัวเด็กตลอดไปนั้น จะทำได้
 อย่างมีประสิทธิภาพ และการมีศูนย์เด็กหรือ
 บ้านเด็กนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ไม่ควรแท้
 เป็นสถานที่รับเลี้ยงเด็กเท่านั้น แต่ควรเป็น
 ศูนย์กลางชุมชน (community-center) ในการ
 ให้บริการด้านการพัฒนา ความเป็นอยู่ใน
 ครอบครัว (family development education)
 และการศึกษาเกี่ยวกับแม่และเด็ก (maternal
 and child care)

นอกจากนี้แล้ว เนื่องจากผลงานวิจัย
 แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ขององค์การเอกชน
 ส่วนมาก จะต้องเป็นผู้ที่ออกไปสำรวจหรือ
 ศึกษาคู่เด็กที่มีปัญหาให้มารับบริการนั้น แต่
 ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการแจ้งเข้ามาที่องค์
 การน้อย ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอให้องค์การเอกชน
 ประชาสัมพันธ์ให้มากและถี่ขึ้น โดยสื่อมวลชน
 ทุกรูปแบบ ถึงปัญหาของเด็กและให้ทัศนคติ
 ใหม่แก่ประชาชนว่า ปัญหาของเด็กนั้น เป็น
 หน้าที่ของผู้ใหญ่ทุกคนที่ต้องช่วยกันสอดส่อง
 ดูแล แม้ว่าจะไม่ใช่วัฒนธรรมไทยในการไป
 ก้าวก้าวการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้อื่น แต่ถ้า
 เด็กถูกรุณ ถูกรังแก สักคนน่าจะ
 ต้องช่วยกันแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ
 วิธีการนี้หากทำได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
 จะช่วยให้โครงการช่วยเด็กที่เป็นเป้าหมายได้
 ยิ่งขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แสดง

ออกในการช่วยเผ่าระวังภัยที่จะเกิดแก่เด็ก หรือ
 ช่วยเด็กให้หลุดพ้นจากสภาพไม่ดี จะเป็นการ
 สะท้อนระดับจิตสำนึกของสังคมไทยต่อปัญหา
 เด็ก

ในการตอบสนองปัญหาเด็กนั้น ตามที่
 กล่าวไว้ในตอนต้น คือ เด็กเป็นผู้ที่ได้รับ
 อิทธิพลหรือผลจากโลกของผู้ใหญ่ และโครง-
 สร้างของสังคม ปัญหาของเด็กเป็นผลจากการ
 เสื่อมโทรมและการแตกสลายของความสัมพันธ์
 ที่ดีในสถาบันครอบครัว และความมั่นคงทาง
 เศรษฐกิจ ซึ่งเหตุและผลสัมพันธ์กันอยู่ ผู้ใหญ่
 ที่ไม่มีความรู้ ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก จะ
 สร้างปัญหาให้แก่เด็ก หรือทำให้เด็กขาดคุณภาพ
 เด็กซึ่งเป็นผลจากการกระทำของผู้ใหญ่ จะ
 กลายเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่มีคุณภาพ สร้างปัญหาให้
 แก่เด็กและสังคมต่อไป วัฏจักรดังกล่าวจะหยุด
 ได้ต่อเมื่อการพัฒนาเด็กควบคู่ไปกับการพัฒนา
 สังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว

2.3 ปัญหาและความต้องการในการ ปฏิบัติงาน

ในการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองปัญหา
 ของเด็ก ผู้บริหารและผู้ประสานงานองค์การ
 เอกชนมีความคิดเห็นว่า ปัญหาหลักในการ
 ปฏิบัติงานคือ ปัญหาค่านิยมและปัญหา
 ค่านิยมประมาด ซึ่งปัญหาทั้งสองค่านิยม

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ เรื่อง “การวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์การเอกชนที่พัฒนาเด็กและเยาวชน” ซึ่งได้เสนอร่างครั้งสุดท้ายและจะออกพิมพ์เผยแพร่ในกลางปี 2532

เกี่ยวกับรายละเอียดว่าผู้บริหารและผู้ประสานงานองค์การเอกชนคิดว่า อะไรเป็นสาเหตุของปัญหาค้นบุคลากรนั้น ทั้งสองกลุ่มมีความคิดที่ต่างกัน คือ ผู้บริหารคิดว่า ปัญหาค้นบุคลากรเกิดขึ้นเพราะบุคลากรไม่มีความชำนาญเพียงพอ แต่ผู้ประสานงานองค์การเห็นว่าสาเหตุมาจากบุคลากรมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ความคิดเห็นที่แตกต่างกันเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า ในระดับผู้บริหารแล้วบุคลากรที่มีประสบการณ์และมีประสิทธิภาพสูงย่อมสำคัญและช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายได้ดีกว่า การมีบุคลากรมาก ๆ แต่ในระดับผู้ประสานงาน ซึ่งต้องสานงานต่าง ๆ คิดว่าคนยิ่งมากยิ่งขึ้นช่วยให้งานดำเนินไปด้วยดีโดยสรุป ผู้บริหารมองดู “คุณภาพและประสิทธิภาพของคนมากกว่าปริมาณ” แต่ผู้ประสานงานให้ความสำคัญเรื่อง “ปริมาณ”

ผู้วิจัยตระหนักว่า งานขององค์การเอกชนส่วนมากจะต้องอาศัยอาสาสมัครในการดำเนิน

การที่มี “อุดมการณ์” แต่ในความเป็นจริง งานที่เป็นอุดมการณ์และจะอยู่ต่อไป ทำประโยชน์อย่างกว้างขวางจะต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ประจำที่เป็นแกน ซึ่งควรเป็นผู้ที่มีความชำนาญการตามที่กลุ่มผู้บริหารต้องการ

ถึงแม้ว่า องค์การเอกชนหลายแห่งต้องการบุคลากรที่มีอุดมการณ์สูง เพื่อทำงานในพื้นที่ที่ลำบาก คือ จัดโครงการที่มีความสลับซับซ้อน แต่อุดมการณ์นั้นไม่เพียงพอ การปฏิบัติงานอาจจะต้องมีระบบการควบคุมประสิทธิภาพในการทำงานเช่นเดียวกับภาครัฐบาล เพราะในการปฏิบัติงานที่เป็นปัญหาทางสังคม ไม่ว่าเรื่อง เด็กพิการ เด็กปัญญาอ่อน เด็กทุพโภชนาการ เด็กเร่ร่อน เด็กไม่รู้หนังสือ เด็กที่ติดยาเสพติด ฯลฯ ล้วนแล้วแต่เป็นงานที่ต้องอาศัยผู้มีความชำนาญการ

ผู้วิจัยใคร่เสนอว่า สำหรับสังคมไทย ซึ่งผู้ชำนาญการในต่าง ๆ เช่น การสอนเด็กพิการ เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีปัญหาทางบ้าน เด็กติดยา ฯลฯ ยังขาดแคลนอยู่อย่างมาก รัฐโดยเฉพาะสถาบันการศึกษาหรือหน่วยฝึกอบรมต่าง ๆ ควรเร่งผลิตหรือทำการอบรมอย่างเข้มข้น บุคลากรเหล่านี้ให้เพิ่มจำนวนขึ้นให้ได้ โดยรณรงค์ให้ทุกฝ่ายยอมรับว่าบุคลากรด้านนี้มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการผลิตวิศวกร เพื่อรับใช้ภาคเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการขาดความชำนาญของบุคลากร จึงสะท้อนออกในการแสดงความต้องการที่จะให้หน่วยงานส่งเสริมและประสานงานองค์การเอกชน จัดบริการด้านวิชาการมากขึ้นโดยเฉพาะในเรื่องการฝึกอบรมหรือการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านพัฒนาการเด็ก ตลอดจนจัดการสัมมนาประชุมเพื่อจะได้ให้บุคลากรพัฒนาความรู้ความชำนาญการได้

3. แนวโน้มปัญหาในอนาคตของเด็กและกิจกรรมที่ควรจัด

ตามที่องค์การเอกชนมีความคิดเห็นว่าแนวโน้มปัญหาของเด็กในวัยทารก ถึง 5 ปี 6 เดือน ในสังคมชนบทจะเป็นเรื่องการขาดอาหารและโภชนาการไม่ดี นอกจากที่ได้กล่าวไว้ในเรื่องของ การกำหนดแผนการดำเนินไว้แล้ว ใคร่ขอเน้นความคิดจากเอกสาร “สถานะของเด็กในโลก 1984” (องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ: อัดสำเนา: 45) ที่กล่าวถึงเรื่องอาหารและโภชนาการว่า การแก้ปัญหาด้านอาหารและโภชนาการนั้น แม้ว่าจะมีการพัฒนาให้เกิดการเพิ่มผลผลิตอาหารและการกระจายผลผลิตด้านอาหารก็ตาม แต่สิ่งที่สำคัญคือการช่วยให้การศึกษาและความรู้แก่ครอบครัวของเด็กที่จะรู้จักใช้ผลผลิตทางด้านอาหารที่มี

อยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของเด็กด้วยการปรับปรุงวิธีการให้อาหารและการบริโภคให้มากที่สุด

ส่วนเด็กในวัยเดียวกันคือวัยทารกถึง 5 ปี 6 เดือน ที่อยู่ในเขตเมือง องค์การเอกชนส่วนมากคิดว่าแนวโน้มของปัญหาจะเป็นเรื่องการที่เด็กขาดการดูแลเอาใจใส่ และขาดความรัก ความอบอุ่น ดังนั้น กิจกรรมที่ควรจัดอันดับหนึ่งคือ การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูลูกที่ถูกต้องวิธีทั้งในด้านสุขภาพกายใจและโภชนาการ ซึ่งการศึกษาประเภทพัฒนาความเป็นอยู่ในครอบครัวหรือการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กจะถูกกำหนดเป็นหลักสูตรขึ้นมา ผู้วิจัยใคร่เสนอว่าขอให้มีการแทรกและเน้นวิธีการเลี้ยงดูลูกในด้านจริยธรรม อารมณ์ และสังคมให้มากและจริงจังแก่ผู้ปกครองเด็ก เพราะวัยเด็กในระยะแรกเริ่มจะรับและสะสมทุกสิ่งทุกอย่างไว้ เพราะ “ประสบการณ์ของการพัฒนาให้ชีวิตเบื้องต้น มีความสำคัญต่อบุคลิกภาพในวัยโตของบุคคล” (นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ: 2520: 23)

สำหรับเด็กในวัยเรียน คือ อายุตั้งแต่ 5 ปี 7 เดือน ถึง 14 ปีนั้น สำหรับเด็กที่อยู่ในเขตชนบท องค์การเอกชนมีความคิดเห็นว่าแนวโน้มปัญหาจะเป็นเรื่องเด็กประสบปัญหา

ด้านวิชาการศึกษา และชาติพัฒนาการที่ต่อเนื่อง ส่วนเด็กในช่วงอายุเดียวกันที่อยู่ในเมืองจะประสบปัญหาด้านพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน เลียนแบบที่ผิด ๆ และปัญหาทางการศึกษา ซึ่งจากตารางตัวเลขจะเห็นได้ว่าเด็กที่อยู่นอกระบบโรงเรียนมีจำนวนมากและสาเหตุที่ไม่เรียนอันคับหนึ่ง คือ เพราะขาดทุนเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ: 2524: 10-6) เป็นเหตุผลที่เชื่อกันมา แต่ในปัจจุบันนี้มีการกล่าวกันว่า เหตุผลที่สำคัญคือ ผู้ปกครองเด็กไม่สนใจและคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะให้ลูกเรียน จากสาเหตุหลัง ผู้บริหารและผู้ประสานงานองค์การเอกชนส่วนมาก จึงเสนอว่า ควรจะจัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียนที่เหมาะสมกับวัยและปัญหาซึ่งอาจจะเน้นความรู้ด้านการฝึกอาชีพ ทักษะในการทำงาน กีฬา คณิตศาสตร์ ศิลปะ

ผู้วิจัยใคร่เสนอว่า แม้ว่าองค์การเอกชนจะเน้นการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก แต่ในขณะที่รัฐกำลังขยายภาคอุตสาหกรรม องค์การเอกชนควรประสานงานกับหน่วยงานและภาคธุรกิจ เพื่อให้เด็กที่อยู่ในวัยนี้ได้รับทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน (basic education) เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และเพื่อมีอาชีพ (vocational training) ในรูปผู้ช่วยงาน (apprenticeship) ตามโรงงานหรือหมู่บ้านที่

หน่วยงานสามารถคุ้มครองและป้องกันสิทธิของเด็กได้

ถึงแม้ว่ารัฐบาลได้ขยายโอกาสทางการศึกษา สำหรับเด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้ว เพื่อเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ปัญหาของเด็กที่ตกหล่น เด็กที่ยังไม่สามารถเข้ามาอยู่ในระบบโรงเรียน เด็กที่ออกกลางคัน เพราะสภาพเศรษฐกิจของทางบ้าน เป็นปลายเหตุของปัญหาเรื่องค่านิยม ทักษะชีวิต ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับทางครอบครัวและค่านิยมทางสังคม สิ่งที่รัฐควรพิจารณา คือ การจัดบริการเสริมสำหรับแนะแนวเด็กในโรงเรียน และทั้งรัฐและองค์การเอกชนควรร่วมมือกันทำอย่างยิ่ง คือ การให้บริการแก่เด็กที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน

สรุป

ปัญหาเด็กในปัจจุบัน เป็นปัญหาที่สัมพันธ์กับสถาบันและโครงสร้างทางสังคม การแก้ปัญหาของเด็กในรูปของการป้องกันจะต้องทำการส่งเสริมและพัฒนาสภาพแวดล้อมของเด็ก คือ ครอบครัว และชุมชน และการพัฒนานั้นจะต้องทำในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ผลของการพัฒนาสมดุล การพัฒนาชุมชนและการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องจัดให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาวัตถุและ

การพัฒนาจิตใจ แม้ว่าในสภาพปัจจุบันที่มี ปัญหาเด็กมากมาย จนการให้บริการเพื่อตอบสนองเด็กแบบส่งเสริม การแก้ไขปัญหาเด็ก เฉพาะหน้ายังไม่ทั่วถึง แต่แนวคิดที่จะพัฒนา สภาพแวดล้อมของเด็ก เพื่อแก้ไขปัญหาเด็ก ในระยะยาวเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ เด็กที่อยู่ใน ระบบโรงเรียน ถึงแม้ว่าจะยากจนและมีปัญหา

แต่เมื่อเทียบกับเด็กที่อยู่นอกระบบโรงเรียน แล้ว เด็กที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียนย่อมขาด การตอบสนองบริการต่างๆ ตั้งแต่ด้านการศึกษา ป้องกันโรค อาหารกลางวัน ตลอดจนการ พัฒนาสติปัญญา อาชีพ และจริยธรรม วัฒนธรรม ประเพณี องค์การเอกชนจึงน่าจะมุ่ง เพิ่มบริการให้แก่เด็กกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้นในอนาคต

เชิงอรรถ

1. วิไลวัจน์ กฤษณะภุมิ. *สังคมสงเคราะห์ศาสตร์เบื้องต้น*, กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮาส์, 2529.
2. สมพงศ์ เกษมสิน. *การบริหาร*, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2517.
3. สุเทพ เชาวลิท. *สวัสดิการสังคม*, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2527.
4. อุ่นตา นพคุณ. *ปัญหาสวัสดิการเด็กและการตอบสนองโดยองค์การเอกชน*, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทคนิค 19, 2532.